

Kreatywna Europa
2021-2027
Komponent Kultura

Nagrody i inicjatywy Unii Europejskiej dla sektora kultury

Kreatywna Europa 2021-2027 to unijny program wspierający europejskie działania z sektorów kultury, kreatywnego i audiowizualnego.

Program wspiera projekty, których celem jest:

- wsparcie ponadnarodowego obiegu europejskich dzieł i twórców,
- ochrona i propagowanie różnorodności kulturowej i językowej oraz europejskiego dziedzictwa kulturowego,
- profesjonalizacja i zwiększanie konkurencyjności sektorów na rynku globalnym,
- wykorzystanie technologii i wdrażanie innowacji w sektorach, dostosowanie sektorów do zmiany cyfrowej,
- rozwój publiczności i docieranie do nowych grup odbiorców,
- włączanie społeczne poprzez kulturę i sztukę,
- zrównoważony rozwój i zielona transformacja sektorów,
- wsparcie współpracy ponadnarodowej na rzecz rozwiązań służących rozwojowi polityk oraz budowania potencjału sektorów.

Program składa się z trzech komponentów:

komponent MEDIA – skierowany do sektora audiowizualnego,

komponent Kultura – skierowany do sektorów kultury i kreatywnego,

komponent międzysektorowy – wspiera współpracę między sektorami i obejmuje sektor mediów informacyjnych.

Na realizację programu Kreatywna Europa w latach 2021–2027 zaplanowano 2,44 mld euro. Za jego wdrożenie oraz podejmowanie decyzji dotyczących udzielenia wsparcia z funduszy Unii Europejskiej odpowiedzialna jest Komisja Europejska. Europejska Agencja Wykonawcza ds. Edukacji i Kultury zarządza programem pod nadzorem i w imieniu Komisji Europejskiej.

Komponent Kultura

Komponent Kultura wspiera działania realizowane we wszystkich obszarach kultury i sztuki, z wyłączeniem sektora audiowizualnego, dla którego przeznaczony jest komponent MEDIA.

Projekty realizowane dzięki wsparciu komponentu Kultura mają rozwijać współpracę ponadnarodową, potencjał i zasięg działania europejskich sektorów kultury i kreatywnego, a także przyczyniać się do profesjonalizacji i wzrostu konkurencyjności sektorów na globalnym rynku.

Komponent oferuje wsparcie w ramach następujących obszarów grantowych:

- Projekty współpracy europejskiej,
- Wsparcie obiegu literatury europejskiej,
- Platformy europejskie,
- Sieci europejskie,
- i-Portunus*.

*Program mobilności twórców i profesjonalistów sektora kultury i-Portunus po zakończeniu fazy pilotażowej od 2022 roku stanie się stałym schematem grantowym w ramach komponentu Kultura.

Creative Europe Desk Polska

Reprezentuje program Kreatywna Europa w Polsce. Informuje o możliwościach pozyskania grantów unijnych na europejskie działania kulturalne, kreatywne i audiowizualne, pomaga w poszukiwaniu partnerów zagranicznych do projektów, prowadzi konsultacje, organizuje warsztaty i spotkania wspierające wnioskodawców oraz odpowiada za promocję programu.

Komisja Europejska, chcąc zwiększyć widoczność europejskiego sektora kultury i audiowizualnego, wspiera różnego rodzaju działania i nagrody w ramach programu Kreatywna Europa. Tego typu inicjatywy mają na celu wyróżnienie osiągnięć artystów, twórców i reprezentantów sfery kultury, podkreślenie ich wyjątkowości i doskonałości oraz zwiększenie świadomości o kulturze i dziedzictwie Europy.

Poza bezpośrednim wsparciem w postaci grantów przydzielanych na międzynarodowe projekty kulturalne, w ramach komponentu Kultury wspierane są:

- Nagroda Unii Europejskiej w dziedzinie literatury,
- Nagroda Unii Europejskiej w dziedzinie dziedzictwa kulturowego – Europa Nostra,
- Nagroda Unii Europejskiej w dziedzinie architektury współczesnej im. Mies van der Rohego,
- Nagroda Unii Europejskiej w dziedzinie muzyki współczesnej – Music Moves Europe Talent Awards.

Różnorodność kultury europejskiej jest promowana także w ramach popularnej inicjatywy jaką jest – **Europejska Stolica Kultury**. Tytuł ESK jest szansą na promocję miast i regionów, zaprezentowanie ich wkładu kulturalnego i artystycznego w europejską kulturę i sztukę, przyciągnięcie międzynarodowej publiczności i turystów, a także aktualizację strategii rozwoju poprzez działalność kulturalną.

Program Kreatywna Europa zwraca uwagę także na promocję dziedzictwa kulturowego w Europie, które corocznie promowane jest w ramach **Europejskich Dni Dziedzictwa**. Poza tym obiekty dziedzictwa kulturowego, które odegrały szczególną rolę w kształtowaniu historii i kultury Europy zostają wyróżnione **Znakiem Dziedzictwa Europejskiego**.

Nagroda Unii Europejskiej w dziedzinie dziedzictwa kulturowego – Europa Nostra

Nagroda ustanowiona została w 2002 roku przez Komisję Europejską. Jest to najbardziej prestiżowe wyróżnienie, które promuje najlepsze osiągnięcia związane z konserwacją dziedzictwa, zarządzaniem, badaniami, edukacją i komunikacją. Przyczynia się w ten sposób do zwiększenia widoczności dziedzictwa kulturowego jako istotnego zasobu europejskiego społeczeństwa i ekonomii.

Zgłoszenia kandydatów przyjmowane są do jesieni każdego roku. Na początku następnego roku zbiera się kapituła oceniająca nadesłane aplikacje na 4 osobnych spotkaniach. Składa się ona z kilkusobowych grup ekspertów pochodzących z różnych krajów, mających unikalną wiedzę i imponujące doświadczenie w danej kategorii konkursowej. Lista laureatów ogłaszana jest wczesną wiosną, a ceremonia wręczenia nagród organizowana jest co roku w innym europejskim mieście.

Rok rocznie nagradzanych jest 30 działań z całej Europy. Dodatkowo siedem z nich otrzymuje grand prix oraz nagrodę finansową w wysokości 10 tys. euro. Poprzez internetowe głosowanie swoją nagrodę przyznaje również publiczność.

Więcej informacji: www.europanostra.org

Polskimi laureatami nagrody Europa Nostra w ostatnich latach zostali m.in.:

- projekt Sieć Tramontana III (Polska, Francja, Włochy, Portugalia i Hiszpania), poświęcony badaniom nad materialnym i niematerialnym dziedzictwem regionów górskich w Europie (2020)
- wystawa **Auschwitz. Nie tak dawno. Nie tak daleko** (Polska/Hiszpania), powstała z okazji 75. rocznicy wyzwolenia największego nazistowskiego obozu koncentracyjnego (2020)
- wystawa stała w Europejskim Centrum Solidarności w Gdańsku (2021)

Laureaci Nagrody Unii Europejskiej w dziedzinie literatury z Polski:

- „**Lód**” – Jacek Dukaj (2009)
- „**Pensjonat**” – Piotr Paziński (2012)
- „**Magik**” – Magdalena Parys (2015)
- „**Frajda**” – Marta Dzido (2019)

Nagroda Unii Europejskiej w dziedzinie literatury – EU Literature Prize

Nagroda Unii Europejskiej w dziedzinie literatury przyznawana jest corocznie od 2009 roku i ma na celu zwrócenie uwagi na kreatywność i różnorodność bogactwa współczesnej literatury europejskiej w zakresie fikcji literackiej, wzmocnienie obiegu literatury w Europie, zwiększenie transgranicznej sprzedaży książek oraz wzbudzenie zainteresowania zagranicznymi utworami literackimi.

Dzięki wyróżnieniu utwory laureatów (po jednym z każdego kraju uprawnionego w danym roku do uczestnictwa) docierają do szerszej, międzynarodowej publiczności oraz czytelników zza geograficznych i językowych granic.

Nagroda przyznawana jest autorom powieści, którzy nie zdobyli jeszcze międzynarodowej rozpoznawalności, lecz ich książki stanowią niezwykłą wartość dla świata literatury, a dotychczasowy dorobek potwierdza ich profesjonalizm. Laureaci otrzymują nagrodę w wysokości 5 tys. euro oraz możliwość promowania swojej twórczości na największych targach książki w Europie.

Każdego roku krajowe jury składające się z grupy od 3 do 5 osób reprezentujących środowisko wydawnicze i sektor książek nominuje do nagrody grupę rodzimych kandydatów. Następnie międzynarodowe konsorcjum składające się z reprezentantów Europejskiej i Międzynarodowej Federacji Księgarzy, Europejskiej Rady Pisarzy i Federacji Wydawców Europejskich wskazuje zwycięzców pochodzących z jednej trzeciej krajów uczestniczących w programie. Dzięki temu wszystkie kraje oraz języki są reprezentowane w cyklu rotacyjnym. Uroczysta ceremonia wręczenia nagród odbywa się co roku w maju.

Więcej informacji: www.euprizeliterature.eu

Nagroda Unii Europejskiej w dziedzinie muzyki współczesnej – Music Moves Europe Talent Awards

Music Moves Europe Talent Awards to nagroda, przyznawana od 2019 roku, wschodzącą europejskim muzykom, która ma na celu przyspieszenie międzynarodowej kariery europejskich artystów. Co roku ośmiu wybitnych artystów otrzymuje nagrodę Music Moves Europe Talent Award w uznaniu ich międzynarodowego sukcesu, a także zostaje zaproszonych na występ podczas festiwalu Eurosonic Noorderslag. Poza tym laureaci otrzymują pakiet nagród w tym program szkoleniowy i wsparcie finansowe trasy koncertowej i promocję. Dodatkowo jeden z szesnastu nominowanych otrzymuje nagrodę publiczności. Proces selekcji oparty jest m.in. na czasie antenowym przyznanym danemu artyście przez radiowych nadawców publicznych, ilości występów na żywo na scenach europejskich, a także na podstawie rekomendacji branży muzycznej. W celu odzwierciedlenia różnorodności europejskiej sceny muzycznej, artyści są nominowani w ośmiu kategoriach: Pop, Rock, Singer-songwriter, R&B, Hip Hop, Loud, Alternative i Electronic.

Więcej informacji:
www.musicmoveseuropetalentawards.eu

Nagroda Unii Europejskiej w dziedzinie architektury współczesnej im. Mies van der Rohego

Nagroda przyznawana jest od 1988 roku w systemie dwuletnim, a jej celem jest wyeksponowanie doskonałych przykładów dzieł architektonicznych. Oprócz nagrody głównej przyznawane jest również wyróżnienie Emerging Architect dla najlepszego młodego architekta, które nagradza pojedynczy projekt architektoniczny. Przedsięwzięcie ma na celu podniesienie świadomości o doskonałości w dziedzinie architektury, zwracając uwagę na wkład europejskich profesjonalistów w rozwój nowych koncepcji architektonicznych, technik i technologii. Dodatkowo podkreśla zaangażowanie Unii Europejskiej we wspieranie architektury jako ważnego elementu odzwierciedlającego zarówno zróżnicowanie europejskiej ekspresji architektonicznej, jak i jej roli jako ogniwa jednoczącego i określającego wspólną kulturę europejską.

Dodatkową nagrodą, przyznaną od 2016 roku, jest **Young Talent Architecture Award** (YTAA). Mogą ją otrzymać młodzi absolwenci architektury, architektury krajobrazu oraz urbanistyki w początkowym stadium ich zawodowej kariery.

Inicjatywa jest zarządzana przez Komisję Europejską we współpracy z Fundacją Mies van der Rohego, która ma siedzibę w Barcelonie.

Więcej informacji: www.miesarch.com

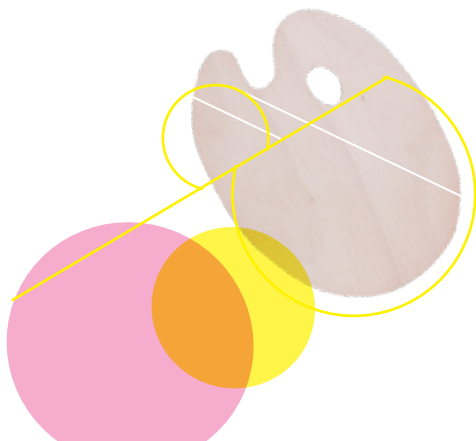
W ostatnich latach do grona zwycięzców nagrody Unii Europejskiej w dziedzinie architektury współczesnej dołączyła **Filharmonia im. Mieczysława Karłowicza w Szczecinie**.

Europejska Stolica Kultury

Inicjatorem **Europejskich Miast Kultury** była grecka minister kultury Melina Mercouri, która w 1985 roku przedstawiła swój pomysł podczas spotkania Rady Unii Europejskiej. Inicjatywa szybko się przyjęła, a pierwszym Europejskim Miastem Kultury były greckie Ateny. Od początku celami przyznawania tytułu były prezentacja i promocja na arenie międzynarodowej dorobku kulturalnego i artystycznego danego miasta oraz budowanie poczucia przynależności do europejskiej wspólnoty kulturowej, przy jednoczesnej trosce o zachowanie różnorodności.

W 1999 nazwę zmieniono na Europejskie Stolicy Kultury, wprowadzono też zmiany procedury wyboru miast-organizatorów, które obowiązują od 2005. Co roku typowane są dwa państwa z Unii Europejskiej, z których chętne miasta na kilka lat wcześniej składają swoje kandydatury. Spośród zgłoszonych miast Unia Europejska wybiera po jednym z obu państw. Ponadto, od 2021 roku co trzy lata, będzie wybierana trzecia stolica z państwa będącego kandydatem do Unii Europejskiej lub należącego do EFTA.

W 2016 roku ten zaszczytny tytuł należał do Wrocławia (wraz z hiszpańskim miastem San Sebastian), gdzie zorganizowano 2 tysiące wydarzeń kulturalnych, w których uczestniczyło 5,2 milionów widzów.

Znak Dziedzictwa Europejskiego

Znak Dziedzictwa Europejskiego jest wyróżnieniem przyznawanym obiektom dziedzictwa kulturowego, które odegrały szczególną rolę w kształtowaniu historii i kultury Europy lub rozwoju wartości stanowiących fundament integracji europejskiej.

Ogólnym celem Znak Dziedzictwa Europejskiego jest wzmocnienie u obywateli europejskich, w szczególności u młodych ludzi, poczucia przynależności do Unii Europejskiej, w oparciu o wspólne wartości i elementy historii i dziedzictwa kulturowego, a także uznanie walorów różnorodności krajowej i regionalnej oraz wzmocnienie wzajemnego zrozumienia i dialogu międzykulturowego.

Mając na uwadze powyższe Znak Dziedzictwa Europejskiego jest przyznawany obiektom, które mają silną europejską wartość symboliczną i podkreślają wspólną historię Europy i budowania Unii Europejskiej oraz europejskie wartości i prawa człowieka będące fundamentem procesu integracji europejskiej.

Więcej informacji: www.ehl-network.eu

Polskie obiekty uhonorowane Znakiem Dziedzictwa Europejskiego:

- Unia Lubelska, zawarta między Polską i Litwą w 1569 roku – Kościół p. w. Św. Stanisława wraz z Klasztorem Dominikanów, Kościół św. Trójcy, pomnik Unii Lubelskiej
- Historyczna Stocznia Gdańska – obiekty związane z powstaniem „Solidarności”
- Konstytucja 3 Maja
- Cmentarz wojenny nr 123 - Łużna-Pustki z okresu I wojny światowej
- Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach
- Osiedla Werkbundu (Austria, Czechy, Niemcy, Polska)

Dni Dziedzictwa Europejskiego

Europejskie Dni Dziedzictwa to wspólna inicjatywa Rady Europy i Unii Europejskiej. Idea EDD narodziła się 3 października 1985 roku w Granadzie podczas II Konferencji Rady Europy. Francuski minister kultury zaproponował wtedy rozszerzenie na cały kontynent zainicjowanych we Francji rok wcześniej Dni Otwartych Zabytków, podczas których po raz pierwszy wszyscy mogli bezpłatnie odwiedzić obiekty zwykle zamknięte dla zwiedzających. Przez kolejne lata inicjatywa ta cieszyła się dużym zainteresowaniem i poparciem społecznym. Dlatego w 1991 roku Rada Europy zdecydowała się ustanowić Europejskie Dni Dziedzictwa. Polska włączyła się do akcji w 1993 roku.

Europejskie Dni Dziedzictwa to cykliczny europejski projekt kulturalny, społeczny i edukacyjny. W ramach inicjatywy co roku we wrześniu można bezpłatnie zwiedzić najciekawsze zabytki w swojej okolicy, nawet te na co dzień niedostępne oraz skorzystać z szerokiego wachlarza wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych, takich jak , koncerty, wystawy, festyny historyczne, prezentacje ginących zawodów, wykłady, kiermasze wyrobów artystycznych i rzemieślniczych. Głównym celem Europejskich Dni Dziedzictwa jest edukacja historyczna i kulturalna, promowanie różnorodności regionalnego dziedzictwa kulturowego, podkreślenie wspólnych korzeni kultury europejskiej oraz propagowanie dialogu międzykulturowego.

Więcej informacji:
www.europeanheritagedays.com

Creative Europe Desk Polska

Al. Ujazdowskie 41

00-540 Warszawa

☎ +48 22 44 76 180

✉ info@kreatywna-europa.eu

🌐 www.kreatywna-europa.eu

f www.facebook.com/kreatywnaeuropa

📷 www.instagram.com/creative_europe_desk_polska

**Współfinansowane przez
Unię Europejską**

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu

Publikacja została sfinansowana przy wsparciu Komisji Europejskiej oraz Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu. Wyraża ona jedynie opinie jej autorów, a Komisja oraz MKDniS nie mogą zostać pociągnięte do odpowiedzialności w zakresie wykorzystania informacji w niej zawartych.